

### Slaavilaista kansatieteellistä kirjallisuutta

V. I. TŠITŠEROV *Zimnij period ruskogo narodnogo zemledel'tšeskogo kalendarja XVI—XIX vekov.* (Otšerki istorii narodnyh verovanij). Moskva 1957. 236 s. — Trudy Inst. Etnografii im. N. N. Mikluho-Maklaja N.S. 40.

Venäläisen maanviljelyskalenterin talviajan sisältö on niin suuresti tutkimustamme kiinnostava, että on aihetta lyhyesti mainita hiljattain kuolleen tutkijan teos aikakauslehtemme sivuilla. Maamme itäisen kulttuurialueen ilmiöille Tšitšerovin tutkimuksesta löytää valaisevaa vertailuainesta, jota tekijä on koonnut paitsi muinaisvenäläisistä käsikirjoi-

tuksista myös ulkomaisesta kirjallisuudesta. Esimerkkeinä mainittakoon tässä vain maamiehen syksyisin tarkastelemat merkit, jotka ovat ennustaneet talven laatua, niinikään talven tavat, jotka ennusmerkkeineen ovat tienneet kertoa seuraavasta satokaudesta, sekä uudenvuoden laululliset loitsut, leikit ja naamiaistavat.

*Etnografia polska 1.* Wrocław 1958. Julk. Polska Akademia Nauk. Instytut historii kultury materialnej, dział IV-etnografia. 450 s.

Puolan rikas kansatieteellinen kirjallisuus on saanut jälleen uuden sarjajulkaisun, jonka ensimmäinen osa ilmestyi keväällä ja jonka tieteellisestä tasosta vastaa Puolan tiedeakatemia. Kansatieteilijä professori Kazimierz Dobrowolski selvittää tutkimuksessaan maansa perinteellistä talonpoikaiskulttuuria ja toisessa tutkimuksessaan puolalaisen kansatieteen kehitystä. Suomessakin vierailut etnografi prof. Kazimiera Zawistowicz-

Adamska syventyy selvittämään puolalaisen kansatieteellisen kartaston problemeja. Samaan tärkeään kysymykseen kiinnittää huomiota myös kansatieteen nestor Kazimierz Moszyński. Teoksessa on niinikään monografioita, jotka on omistettu joidenkin maakuntien etnografisille erikoispiirteille. Viimeaikaiset kansatieteen tutkimustulokset ovat eräiden tutkielmien kohteena. Kirjoitelmiin liittyy kuvia ja karttoja sekä tavan-

omaiset venäjän- ja englanninkieliset referaatit. — Sarjan toinen osa on parastaikaa jo painossa ja kolmannenkin, joka omistetaan 80-vuoti-

aalle Moszyńskille, on koottu joukko kirjoituksia. Ilmeisesti sarjasta on muodostuva puolalaisen kansatieteen johtavia periodisia julkaisuja.

MARIA ZNAMIEROWSKA-PRÜFFEROWA *Rybackie narzędzia kolne w Polsce i w krajach sąsiednich*. Toruń 1957. Fol. 324 s., 52 kuvataulua. — Studia Societatis Scient. Torunensis, suppl. IV.

Kaksikymmentä vuotta on puolalainen kansatieteilijä professori Maria Znamierowska-Prüfferowa suorittanut tutkimuksia kansanomaisen kalastuksen parissa. Jo Vilnan museossa toimiessaan hän suoritti monipuolista keruutyötä ja julkaisi useita tutkimuksia omalta alaltaan. Yllä mainitun tutkimuksen kohteena on pistokalastus, jota on harjoitettu Puolassa ja sen lähinaapureissa. Tutkimus on erittäin tukevaa työtä. Se pohjautuu eri museoiden kokoelmiin, tutkijatoverien tiedonantoihin ja ennen kaikkea harvinaisen runsaaseen kirjallisuuteen. Meikäläisestä tutkimuksesta tekijä tuntee Hackmanin, Hämäläisen, Mannisen, Schvindtin ja varsinkin Sireliuksen tutkimuksia.

Pistokalastuksen välineet ovat vähin erin jääneet pois käytöstä. Niistä ennen muuta atraimet kiinnostavat kirjoittajaa, ja hän on luonut niitä varten oman typologisen jaottelunsa. Tähän häntä on johtanut keruutoimintansa, jonka tulokset ovat olleet merkittäviä. Aluksi (1927—1939) hän keräsi Vilnan museolle huomattavan kokoelman ja sitten (1946—1952) Toruńin museolle rikkaan esineistön, n. 400 numeroa. Paitsi puolalai-

sista kalastusvälineistä tekijä on ottanut selvää mm. Valko-Venäjän, Ukrainan, Latvian, Liettuan, Viron ja Suomen vanhasta kalastuksesta. Pyynnin tekniikan ja välineiden ohella hän on pitänyt silmällä myös kansanomaisia nimityksiä. Tekijä toteaa, että pistokalastuksen tehokkaat välineet olivat varhaisina aikoina toimeentulon tärkeitä edellytyksiä. Taistelu toimeentulosta kehitti monin tavoin pyyntikeinoja. Välineiden moninaisuus on harvinaisen suuri. Eräitä reliktejä on vieläkin käytössä yksityisillä omiksi tarpeiksi kalastettaessa. Arkeologiasta kirjoittaja on myös saanut tukea selvitellessään alkukantaista pistokalastusta, joka nykyisin jo Puolassa on kielletty.

Meikäläistä tutkimusta teos saattaa suoranaisesti hyödyttää runsaalla kuvamateriaalillaan ja myös vieraskielisin tiivistelmin, jotka on laadittu englanniksi ja venäjäksi. Upea tutkimus, tekijänsä edustavin ja vankin, on oivallinen näyte siitä, miten uuttera tutkija vaikeissa olosuhteissa, tuhoisien sotavuosien kestäessäkin saattaa lannistumattoman tutkijanmielensä säilyttäen saavuttaa arvokkaita tuloksia.

WITOLD HENSEL *Stowiańszczyzna wczonośredniowieczna*. Zarys kultury materialnej. Wyd. 2 popr. i uzup. Warszawa 1956. 495 s. PAN.

Puolan tiedeakatemian Esineellisen kulttuurihistorian instituutti on julkaissut arkeologi Henselin keskiajan slaavilaiskansojen esineellistä kulttuuria valaisevan teoksen korjatun lai-

toksen. Sen monipuolinen kuva-aineisto — yli 450 piirrosta ja kuvaa — houkuttelee perehtymään tekstiin, joka esittelee paitsi keskiaikaa myös sitä seuranneita vuosisatoja. Kun

Henselin teos pohjautuu lähinnä puolaisiin ja tärkeimpiin venäläisiin tieteellisiin teoksiin, sillä on vertauskoh-  
tia meikäläiseenkin tutkimukseen. Kä-  
sittelyn kohteina on ravinnon ja raa-  
ka-aineiden hankinta (maanviljelys,  
karjanhoito, metsästyys ja kalastus).  
Paljon uutta tekijä esittää nimen-

omaan eri ammattilaisten työnteosta,  
esim. kivenhakkaajain, lasinvalmista-  
jain, savenvalajain. Huvittavana piir-  
teenä mainittakoon, että Eero Jär-  
nefeltin kansatieteellinen maalaus  
»Raatajat rahanalaiset» esittää teok-  
sessa »peltojen muokkaamista poltto-  
tekniikan keinoin».

S. HNEN